

Király Andrea: Magyaroktatás a Bécsi Magyar Iskolaegyesületben

Bécsi Magyar Iskolaegyesület

1020 Wien, Hollandstrasse 4

kiraly.andrea@ungarischlernen.at

Magyar anyanyelvi és magyar mint idegennyelv oktatás gyermekeknek és felnőtteknek

Ha ausztriai magyar anyanyelvi oktatásról van szó, akkor a Bécsi Magyar Iskolaegyesületet kell elsőként megemlítenünk; ők kezdtek elsőként anyanyelvi oktatást kínálni az ausztriai magyaroknak. Az 1926-ban alapított egyesület egy közhasznú szervezet. Hosszú évtizedek óta tartó működésének célja az Ausztriában élő magyarok anyanyelvi képzése, kulturális identitásuk megőrzése, valamint a magyar népszokások ápolása.

Az Iskolaegyesület székhelye a bécsi magyar kulturális intézetben, a Collegium Hungaricumban található, tevékenységének főbb területei: anyanyelvi oktatás magyar anya-

UNGARISCHER
SCHULVEREIN

MAGYAR
ISKOLAEGYESÜLET

nyelvű gyermekek számára, zeneoktatás Kodály- módszerrel, iskolaújság kiadása, magyar anya-

nyelvi táborok szervezése; néptánc, népművészet, népzene és magyar gyermekirodalom témakörökben, magyar- német két nyelvű óvodai nevelés, nyelvoktatás, nyelvvizsgáztatás, tanárto-vábbképzés és nemzetközi projektek koordinációja. Az oktatás elsődleges célja, hogy az itt tanuló diákok értsék és szeressék

anyanyelvüket, ismerjék a magyar irodalmat, olyan szóbeli és írásbeli nyelvi kompetenciára tegyenek szert, ami képessé teszi őket, a magyar nyelvet felnőtt korukban a munkájuk során is használni. Segítséget nyújtanak azoknak a gyerekeknek is, akik később Magyarországon folytatják tanulmányaikat, és ehhez ott osztályozó vizsgákat kell tenniük. A tanulók 3 nagy csoportra oszthatók: a legnagyobb részük az autochton magyar népcsoporthoz tartozik, a másik nagy részük magyarországi kötődésű, gazdasági kivándorlók gyermekei, és a legkisebb részük nem német anyanyelvű, egyéb országból származó diák.

Az Iskolaegyesület az 1990-es évek végétől elsősorban magyar, mint idegennyelv oktatással foglalkozott. 1998-ban új vezető került az egyesület élére, aki más alapokra helyezte a korábbi nyelvtanítást és anyanyelvi nevelést. Abban az időben rengetegen tanultak magyarul és az egyesület az ebből származó bevételéből először felszerelte a tantermeket megfelelő felszereléssel, iskolabútorokkal, egyéb technikai kiegészítőkkel; fénymásoló, projektor, számítógépek stb., ezt követően a magyar anyanyelvi oktatás terén kínált évről évre egyre több lehetőséget a Bécsben és Bécs környékén élő magyarok számára.

Magyar anyanyelvi oktatás 6-18 éves korig

2003 szeptembere óta a Bécsi Magyar Iskolaegyesület szervezésében működik a magyar anyanyelvű gyermekek anyanyelvi oktatása. Ezt megelőzően a Bécsi Magyar Nagykövetség adott helyet az anyanyelvi oktatásnak, a tanárok önkéntes alapon vállalták a magyar gyerekek képzését. Ez sokban meghatározta az Iskolaegyesületben folyó anyanyelvi oktatásnak a minőségét, hiszen olyan elhivatott tanárokkal dolgozhattak a kezdetektől fogva, akik szakmai tudása, lelkesedése és odaadása a mai napig rendkívüli minőségű oktatást biztosít a gyerekek számára. Mivel 2003-tól az Iskolaegyesület idegennyelv oktatásból származó bevételeinek köszönhetően, az anyanyelvi oktatást is finanszírozni tudta, a tanárok végre tiszteletdíjat kaptak a munkájukért, egyre több osztályt tudtak meghirdetni: az anyanyelvi oktatás hirtelen gyors növekedésnek indult.

Az új tanárok kiválasztására rendkívül nagy hangsúlyt fektettek, hogy az anyanyelvi oktatás színvonalát meg tudják tartani, illetve növelni tudják; kizárólag magyar tanári és / vagy tanítói diplomával, tanítási tapasztalattal, legalább C1-es (akkor felsőfokú) német nyelvtudással rendelkező új kollégák csatlakozhattak a csapathoz. Ez utóbbit azért tartották fontosnak, hogy a tanárok egyben a többnyelvűség terén is példaképek legyenek a gyerekeknek; hiszen az egész oktatás központjában az élő kétnyelvűség biztosítása áll.

Bécsben csak a Bécsi Magyar Iskolaegyesületben nyílik lehetőség arra, hogy minden gyermek a saját évfolyamának megfelelő külön-külön osztályban vegyen részt a magyar anyanyelvi oktatásban, biztosítva ezzel a tökéletes felkészülés lehetőségét az érettségire magyar nyelvből. Ez kiválóan működött egészen addig míg Auszt-

riában be nem vezették a központi érettségít. Innentől kezdve csak az érettségizhet magyarból, aki a Bildungsdirektion által Bécs egyik gimnáziumában szervezett heti 2 órás magyar oktatáson vesz részt, de sajnálatos módon itt a tananyag magyar, mint idegen nyelv.

A tankönyvek kiválasztásánál is az anyanyelvi oktatás minősége áll a központban. A Mozaik Kiadó és az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet tankönyveiből tanítanak azokban az osztályokban, ahol az anyanyelvi beszédkésztség ezt megengedi. Olyan osztályokban, ahol a magyar nyelvtudás nem olyan magas színvonalú, ott a Balassi Füzetek köré építik fel a tanítást. Ha a gyerekek magyar származásnyelvi kompetenciái ezt sem teszik lehetővé, ott magyar mint idegennyelv tananyagokkal dolgoznak. A 10-18 éves korú diákok oktatásában egyre hangsúlyosabb szerepet kap az online oktatás is; ez könnyebben beépíthető az iskolai elfoglaltságait mellé. Ezt kiegészítendő: havi rendszerességgel szerveznek az ő számukra különböző témájú workshopokat, amelyek középpontjában szintén az anyanyelvi kompetenciák elsajátítása áll, legyen az dráma workshop, meseterápia vagy media workshop, ahol valódi rádióadásokat készítenek a diákok.

2009-től magyar-német kétnyelvű napközit is kínál az egyesület. Azokkal a 6-16 éves magyar anyanyelvű diákokkal, akiknek segítségre van szükségük a házi feladat megírásában vagy bizonyos tantárgyakból korrepetálást szeretnének, vagy segítségre van szükségük a német mint idegennyelv tanulásban, a napköziben foglalkoznak hétköznapi délutánonként. Minden gyerek egyéni, speciális igényeinek megfelelő figyelmet kap. A napközi programja: házfeladatok megoldása, magyar nyelvi képzés és anyanyelvi oktatás, német nyelvi felzárkóztatás, magyar

népzene és néptánc oktatás, magyar történelem és földrajz oktatás, kirándulások, zenei nevelés Kodály módszerrel, angol nyelvoktatás és korrepetálás; igény szerint.

Anyanyelvi oktatás 0-6 éves korig

Az Iskolaegyesület nem csak 6-18 éves korú gyerekeknek kínál magyar anyanyelvi oktatást; több mint 15 éve óvodás és bölcsődés korú gyermekeknek is kínál anyanyelvi fejlesztést. A legkisebbeknek szóló foglalkozás korai zenei nevelés keretében valósul meg, melynek középpontjában az

ölbéli játékok állnak: a gyerekek és szüleik együtt vesznek részt; a közös játék, az érintés segítik a körei kötődést, erősíti az érzelmi biztonságot, mely az értelmi és érzelmi fejlődés alapja. A rövid versikék és énekek, ritmusgyakorlatok egyben a zenei és érzelmi nevelés alapjai. A népi eredetű játékok, dallamok, versikék egyben az anyanyelvi nevelés alapjait is jelentik a foglalkozáson résztvevő családok számára.

Az óvodás korú gyerekek 2022 óta a J. Kovács Judit által kifejlesztett „Kerekítő” mintacsoportban fejlesztik anyanyelvi képességeiket a „Kerekítő” program képzett óvodapedagógusának vezetésével. Kerekítő Manó minden foglalkozáson ellátogat a gyerekekhez, és az épp aktuális, népdalok, versikék, mondókák segítségével történik a szókincsfejlesztés, beszédfejlesztés és zenei nevelés. Ezt közös játék és kézműves foglalkozás követi.

Anyanyelvi oktatás a felnőttoktatásban

A felnőtteknek szóló magyar anyanyelvi oktatás abszolút egyedi kezdeményezés volt a 90-es évek végétől kezdve a Bécsi Magyar Iskolaegyesületben; olyan felnőtteknek szól ez a képzés, akiknek az anyanyelve ugyan magyar, de sohasem volt lehetőségük magyar anyanyelvi oktatásban részt venniük, óvodában, iskolában, vagy a felsőoktatásban. Ők egy viszonylag jó szó-

kinccsel rendelkeznek, a beszédkésztségük is jó, de komoly nehézséget jelent számukra az írás vagy akár a szakirodalom olvasása is. Számukra egy külön tantervet állított össze az Iskolaegyesület, melynek segítségével a tanulók 3 szemeszter alatt az írásbeli kompetenciájukat is

olyan szintre tudják emelni, hogy a munkájuk során, az írásbeli kommunikációban is teljes értékű nyelvként tudják használni a magyar nyelvet. Ennek során nyelvtan és helyesírás központú fejlesztés folyik kifejezetten olyan területeken, amik a lehető leggyorsabban biztosítják a diákoknak az íráshoz szükséges tudás elsajátítását. Ehhez a már elérhető tananyagokon kívül saját tananyagokat is készítettek az Iskolaegyesület tanárai.

Egyéb programok

A Bécsi Magyar Iskolaegyesület nem csupán magyar anyanyelvi oktatást biztosít az Ausztriában élő magyar gyermekek számára, hanem számos olyan kiegészítő foglalkozást és programot is szervez, amelyek hozzájárulnak a nyelvi készségek fejlesztéséhez, a kulturális identitás megőrzéséhez és a gyermekek sokoldalú fejlődéséhez. Az egyesület célja, hogy a magyar nyelv tanítása mellett olyan közösséget hozzon létre, amelyben a gyermekek természetes módon élhetik meg magyar gyökereiket, miközben sikeresen beilleszkednek az osztrák társadalomba is.

Az egyesület külön figyelmet fordít a beszédfejlődés támogatására is. Ennek érdekében logopédiai foglalkozásokat szerveznek, amelyek elsősorban a kisgyermek beszéd-készségének fejlesztését és a kommunikációs nehézségek megelőzését szolgálják. Ez hozzájárul ahhoz, hogy a gyermekek magabiztosan használják mind a magyar, mind a német nyelvet.

A nyelvoktatás mellett a kulturális nevelés is fontos szerepet kap. A magyar népzene, néptánc, irodalom, történelem és honismeret oktatása segíti a gyermekeket abban, hogy megismerjék a magyar hagyományokat és értékeket.

Az Iskolaegyesület emellett iskolaújságot ad ki, magyar anyanyelvi szaktáborokat szervez, valamint különböző kulturális rendezvényekkel és ünnepségekkel erősíti a közösségi élményt és támogatja a magabiztos nyelvhasználatot.

A legkiemelkedőbb ezek közül a gyerekeknek szóló irodalmi vetélkedő; az Olvashow, ahol a gyerekek 2 korcsoportban vetélkednek játékosan kortárs gyermekirodalmi művek alapján, illetve a VERSeny, ahol kortárs gyermekversek képzik az interaktív VERSeny alapját.

Gyermekirodalmi felolvasó estek, gyermek színházi és balettelőadások, koncertek teszik teljessé a gyerekeknek szóló kínálatot.

Magyar mint idegennyelv oktatás

Gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt kínál a Bécsi Magyar Iskolaegyesület magyar mint idegennyelv tanfolyamokat. A kurzusok szintjeit az Európai Referenciakeret szintjeihez igazították; A1-C2 szintig lehet a tanév folyamán féléves, heti 1x1,5 órás tanfolyamokon a szünetekben pedig intenzív, heti 12 órás kurzusokon magyarul tanulni. Az oktatás kiscsoportos keretek között folyik; a 4-8 fős csoportlétszám ideális feltételeket jelent a hatékony nyelvtanuláshoz. Az elmúlt évtizedek során az Iskolaegyesület igyekezett mindig az elérhető legjobb tananyagokat használni

a felnőttoktatásban is. A MagyarOK tankönyvsorozat megjelenése óta ez a tankönyvcsalád képezi az oktatás fő vezérfonalát. A speciális tematikájú kurzusokon használnak pl. üzleti nyelv-könyvet a magyar-tanuláshoz.

Továbbképzések

Az oktatás magas minőségének megtartása az Iskolaegyesület egyik legfontosabb célja. Ezért rendszeres továbbképzéseket tart a nyelvoktatás témakörében, nem csak a saját tanárainak, vagy más bécsi, Bécs környéki kollégának, hanem az egész keletközép-európai régió tanárainak, pedagógusainak és trénerinek. A workshopok és képzések témái mindig az adott igényekhez alkalmazkodnak. A MagyarOk tankönyvcsalád új köteteinek megjelenésekor rendszerint a szerzők mutatják be az új könyveket. Az állandó módszertani képzések mellett az elmúlt években igen nagy hangsúly került az oktatás digitalizációjának fejlesztésére, így a legtöbb képzést ebben a témakörben tartották. Dráma- és mesepedagógia témájú workshopokkal is segítik a kisebbségi nyelvet okatató kollégák munkáját.

100 éves jubileum

A Bécsi Magyar Iskolaegyesület fennállásának 100. évfordulóját 2026-ban egész éven átívelő, sokszínű programsorozattal ünnepli, amely méltó módon idézi fel az egyesület évszázados munkáját, miközben a jövőbe is tekint. A jubileumi rendezvények középpontjában a bécsi magyar közösség története, a magyar nyelv és kultúra megőrzése, a kétnyelvűség értéke, valamint a különböző kultúrák közötti párbeszéd és együttműködés áll.

A programok fontos szerepet szánnak a közösség-építésnek is. Tavasszal első alkalommal első alkalommal rendezte meg az Iskolaegyesület a Bécsi Magyarok Interkulturális Bálját, amelynek célja egy új hagyomány megteremtése. A rendezvény a találkozás, a tánc és a zene ünnepe volt ahol a különböző kulturális háttérű résztvevők kötetlen formában ismerkedhetnek egymással.

A jubileumi év során több szakmai rendezvény is helyet kap. A kisebbségi nyelvek oktatásáról rendeztek interkulturális konferenciát, nyár elején pe-

dig szülők számára szerveznek workshopot a kétnyelvűség szerepéről és jelentőségéről. Ezek az események az anyanyelv megőrzésének, valamint a többnyelvű nevelés előnyeinek bemutatását szolgálják.

A kulturális programok kiemelt figyelmet fordítanak az alkotásra és a művészeti önkifejezésre. Júliusban interkulturális néptáncfesztivál várta az érdeklődőket, ahol a magyar néptánc-hagyomány más kultúrák táncaival együtt jelenik meg, erősítve a kölcsönös megismerést és tiszteletet.

A gyermekek és a családok számára is számos esemény készül. Júniusban a „Nyelvek Ünnepe” kulturális programokkal és játékokkal hívja fel a figyelmet a többnyelvűség értékére, szeptemberben pedig a „100 éve magyar nyelvoktatás Bécsben” című családi rendezvény idézi fel a magyar oktatás évszázados hagyományát színes kulturális és szabadidős programokkal.

Júliusban két interkulturális médiatalálkozó teremti meg a párbeszéd lehetőségét a gyermekek, fiatalok és felnőttek számára. Az eseményeken egykori egyesületi tagok, pedagógusok, tanulók és együttműködő partnerek osztják meg tapasztalataikat, bemutatva az egyesület közösségformáló szerepét és fejlődését.

Az ünnepi év ősszel újabb konferenciával folytatódik, amely a bécsi magyar közösség kulturális örökségét és jelenkori értékeit állítja a középpontba. A rendezvénysorozat novemberben nagyszabású jubileumi ünnepséggel zárul. Az eseményen a tanulók műsorai, klasszikuszenei és néptáncbemutatók, ünnepi beszédek és kerekasztal-beszélgetések idézik fel a Bécsi Magyar Iskolaegyesület százéves történetét, valamint azt a közösségi és kulturális küldetést, amelyet az egyesület egy évszázada töretlenül szolgál.

A jubileumi programsorozat nem csupán egy jelentős évforduló megünneplését szolgálja, hanem azt is kifejezi, hogy a Bécsi Magyar Iskolaegyesület ma is aktív és meghatározó szereplője a bécsi magyar közösség életének. Az egész évet átfogó rendezvények egyszerre tisztlegnek a múlt előtt, erősítik a jelen közösségét, és hozzájárulnak ahhoz, hogy a magyar nyelv, kultúra és identitás a következő nemzedékek számára is élő és értékteremtő örökség maradjon.

Olvasshow- a legsikeresebb kultúrprogram a Bécsi magyar Iskolaegyesületben

Az elolvasott könyvekre épülő vetélkedő 2019 óta Bécsben évente ősszel kerül megrendezésre, a kb. háromórás irodalmi csapatverseny két korosztálynak szól. Ehhez minden évben mind a kisebbeknek (6-9 évesek), mind a nagyobbaknak (10-14 évesek) egy-egy nyár elején megadott könyvet kell elolvasni a vetélkedőn való részvételhez, hiszen az összeállított játékos, mozgásos, kreatív feladatok mindig az adott irodalmi művekre épülnek.

A jelentkező csapatok többnyire három tagúak, és a versenyre opcionálisan előzőleg elkészített könyvborító tervvel, vagy plakáttal is érkezhetnek, melyekből rögtönzött kiállítást rendezünk, s amelyre plusz pontokat szerezhetnek még a játékok megkezdése előtt.

A gyerekek minden alkalommal izgatottan készülnek és nagy örömmel várják az OlvasShow-t, ahol korosztályonként az első három helyezett tagjai könyvjutalomban részesülnek, de valójában egy résztvevő sem távozik üres kézzel, mert mindenki kap a névreszóló részvételi oklevél mellett egy-egy különleges könyvjelzőt is.

A könyvjutalmak a legtöbb esetben már a következő évi OlvasShow várható könyveit sejtetik.

